

WYMAGANIA EDUKACYJNE

język polski – klasa IV szkoły podstawowej

rok szkolny 2026/2027

Szkoła	PSP 10 Opole
Nauczyciel	Anna Mazurewicz – Nowacka, Barbara Muszyńska
Oddział	IV a
Realizowany program nauczania	Moim zdaniem

POZIOMY 2–6	KRYTERIA I DOWODY	MODUŁY I ZASTOSOWANIE
Kolumny 2–6 uporządkowano według dominujących procesów poznawczych zrewidowanej taksonomii Blooma/Andersona: rozumienia, zastosowania, analizowania, oceniania i tworzenia. Nazwy te nie są ustawową skalą ocen. O poziomie decydują łącznie: poprawność, samodzielność, kompletność, złożoność zadania, jakość uzasadnienia i powtarzalność dowodów.	Kryteria określają, po czym rozpoznać osiągnięcie. Dowody pokazują, w jakich działaniach uczeń może je ujawnić – także w projektach, współpracy, autorefleksji i aktywnościach cyfrowych. Stanowią materiał do informacji zwrotnej i monitorowania postępów, a nie automatyczny przelicznik na ocenę.	Oznaczono moduły: kultura, medialny i filozoficzny oraz doświadczenia edukacyjne. Nie tworzą osobnych ocen; podpowiadają praktyczne, projektowe i interdyscyplinarne sposoby realizacji nowej podstawy, w tym rozwijanie krytycznego myślenia i higieny cyfrowej. Rozwiązania korespondują z kierunkami polityki oświatowej MEN na rok 2026/2027.
OCENA NIEDOSTATECZNA (1): nie formułuje się dla niej odrębnych wymagań. Ocenę 1 otrzymuje uczeń, który mimo wsparcia, informacji zwrotnej i możliwości uzupełnienia braków nie przedstawia powtarzalnych dowodów spełnienia wymagań przewidzianych na ocenę dopuszczającą. Ocena 1 nie może być karą za zachowanie, brak materiałów, spóźnienie ani brak udziału w konkursie.		

1. KOMUNIKACJA

Pytanie wiodące: Jak komunikować się w sposób skuteczny, etyczny i budujący dobre relacje z innymi ludźmi w różnych sytuacjach życiowych?

KOM.1 | Tworzy wypowiedź ustną i pisemną zgodną z intencją, sytuacją i odbiorcą oraz przedstawia siebie, swoje doświadczenia i zainteresowania. | PP IV–VI, 1.1, 1.3 i 1.8
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *krótkie wypowiedzi ustne i pisemne, autoprezentacja, opis doświadczenia, wiadomość do konkretnego odbiorcy.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

wypowiada się na temat i w jasno określonym celu • dobiera formę, ton i słownictwo do odbiorcy • przedstawia siebie, doświadczenia lub zainteresowania w logicznym porządku
 przekazuje potrzebne informacje zrozumiale • sprawdza i poprawia własną wypowiedź

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozmowa, autoprezentacja, odpowiedź ustna, relacja z wydarzenia, przedstawienie własnych zainteresowań.
- **Wykonanie lub prezentacja:** wiadomość, e-mail, krótki list, nagranie audio lub video, komunikat przygotowany dla wskazanego odbiorcy.
- **Analiza materiału:** rozpoznanie celu i odbiorcy wypowiedzi, porównanie dwóch wersji komunikatu, korekta fragmentu niejasnego lub niedostosowanego do sytuacji.
- **Współpraca:** dialog w parze, wspólne planowanie komunikatu, przekazywanie informacji w zadaniu grupowym, informacja zwrotna dla partnera.
- **Proces uczenia się:** plan wypowiedzi, samoocena według kryteriów, porównanie pierwszej i poprawionej wersji, wskazanie zmian wprowadzonych po informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Z pomocą formułuje krótki komunikat na znany temat i podaje podstawowe informacje o sobie lub wydarzeniu.	Samodzielnie tworzy prostą wypowiedź zgodną z tematem; uwzględnia podstawowy cel i odbiorcę.	Tworzy spójną wypowiedź, dobiera odpowiedni ton i słownictwo oraz porządkuje informacje.	Modyfikuje wypowiedź dla różnych odbiorców, uzasadnia dobór formy i poprawia niejasne fragmenty.	Elastycznie tworzy skuteczne wypowiedzi w nowych sytuacjach klasy IV, przewiduje odbiór i dokonuje trafnej autokorekty.

KOM.2 | Słucha uważnie, rozpoznaje komunikaty niewerbalne i adekwatnie reaguje na wypowiedź rozmówcy. | PP IV–VI, 1.2 i 1.7

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *rozmowa w parze i grupie, proste instrukcje, ton głosu, mimika i gest.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

rozpoznaje główny sens wypowiedzi • odtwarza najważniejsze informacje • odnosi odpowiedź do słów rozmówcy
 rozpoznaje znaczenie tonu głosu, gestu i mimiki • zadaje pytanie doprecyzowujące, gdy komunikat jest niejasny

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** odpowiedź po wysłuchaniu, parafraza, podsumowanie wypowiedzi, pytanie doprecyzowujące, adekwatna reakcja na komunikat.
- **Wykonanie lub prezentacja:** wykonanie instrukcji, notatka ze słuchu, odtworzenie kolejności informacji, nagranie krótkiej rozmowy.
- **Analiza materiału:** wskazanie głównej informacji, analiza tonu głosu, mimiki i gestu, porównanie komunikatu słownego i niewerbalnego.
- **Współpraca:** rozmowa w parze, słuchanie zadaniowe w grupie, przekazywanie instrukcji partnerowi, obserwacja rozmowy według kryteriów.
- **Proces uczenia się:** checklista uważnego słuchania, samoocena reakcji, poprawa wykonania po informacji zwrotnej, porównanie dwóch sposobów odpowiedzi.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje główną informację i reaguje na proste polecenie; z pomocą wskazuje oczywisty gest lub ton głosu.	Odtwarza najważniejsze informacje, odpowiada na pytania i rozpoznaje typowe sygnały niewerbalne.	Uważnie słucha, odnosi odpowiedź do wypowiedzi rozmówcy i zadaje pytania wyjaśniające.	Porównuje komunikat słowny i niewerbalny, wyjaśnia ich zgodność lub rozbieżność i dobiera adekwatną reakcję.	W nowej sytuacji trafnie podsumowuje wypowiedź, rozpoznaje niejednoznaczność i pomaga uporządkować rozmowę.

1. KOMUNIKACJA

KOM.3 | Wyraża potrzeby, emocje i uczucia w sposób zrozumiały, adekwatny do sytuacji i społecznie akceptowany oraz stosuje zasady grzeczności językowej. | PP IV–VI, 1.4–1.5

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: nazywanie emocji i potrzeb, prośba, odmowa, przeprosiny, podziękowanie, zwroty grzecznościowe.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

jasno nazywa potrzebę, emocję lub uczucie • dobiera formę wypowiedzi do sytuacji • stosuje zwroty grzecznościowe
wyraża odmowę lub prośbę bez agresji • reaguje z szacunkiem na potrzeby rozmówcy

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** prośba, odmowa, przeprosiny, podziękowanie, nazwanie emocji lub potrzeby, komunikat wyrażony językiem szacunku.
- **Wykonanie lub prezentacja:** dialog lub scenka, krótka wiadomość, karta komunikatu „ja”, nagranie rozmowy w sytuacji problemowej.
- **Analiza materiału:** porównanie wypowiedzi raniącej i szanującej rozmówcę, rozpoznanie wpływu słów na odbiorcę, wybór adekwatnej reakcji.
- **Współpraca:** scenka w parze, mediacja prostego konfliktu, wspólne ustalenie zasad rozmowy, udzielanie informacji zwrotnej.
- **Proces uczenia się:** samoocena komunikacji, przereagowanie wypowiedzi po rozmowie, wskazanie skutecznej strategii, plan poprawy własnej reakcji.

2 – Zrozumienie <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – Zastosowanie <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – Analizowanie <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – Oceniwanie <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – Tworzenie <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Z pomocą nazywa prostą emocję lub potrzebę i stosuje podstawowy zwrot grzecznościowy.	Samodzielnie wyraża potrzebę lub uczucie pełnym zdaniem i zachowuje podstawowe zasady rozmowy.	Dobiera sposób wypowiedzi do sytuacji, jasno formułuje prośbę lub odmowę i reaguje bez agresji.	Analizuje wpływ słów na rozmówcę, modyfikuje wypowiedź i proponuje rozwiązanie sprzyjające porozumieniu.	Elastycznie komunikuje trudne emocje lub potrzeby, zachowując szacunek i wspierając dobrą relację.

KOM.4 | Wyraża i uzasadnia swoje stanowisko w rozmowie oraz posługuje się podstawowymi pojęciami dotyczącymi komunikacji. | PP IV–VI, 1.6 i 1.9

MODUŁ FILOZOFICZNY – dotyczy PP IV–VI, 1.6.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: opinia, prosty argument i przykład; pojęcia: nadawca, odbiorca, intencja, komunikat niewerbalny, grzeczność językowa.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

formułuje jasną opinię • podaje prosty argument lub przykład • odróżnia opinię od jej uzasadnienia
szanuje odmienne stanowisko • poprawnie stosuje podstawowe pojęcia o komunikacji

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** wyrażenie opinii, podanie argumentu i przykładu, udział w dyskusji, odpowiedź na odmienne stanowisko, podsumowanie rozmowy.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta stanowiska, krótka wypowiedź argumentacyjna, mini-debata, prezentacja własnego zdania.
- **Analiza materiału:** odróżnienie opinii od argumentu, ocena związku argumentu ze stanowiskiem, rozpoznanie nadawcy, odbiorcy i intencji.
- **Współpraca:** dyskusja z podziałem ról, tworzenie wspólnego stanowiska, bank argumentów, koleżeńska ocena rzeczowości wypowiedzi.
- **Proces uczenia się:** samoocena udziału w rozmowie, poprawa słabego argumentu, porównanie pierwszego i ulepszanego uzasadnienia, refleksja nad kulturą dyskusji.

2 – Zrozumienie <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – Zastosowanie <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – Analizowanie <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – Oceniwanie <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – Tworzenie <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Wyraża prostą opinię i z pomocą podaje powód; rozpoznaje nadawcę i odbiorcę w oczywistej sytuacji.	Samodzielnie formułuje stanowisko, podaje jeden trafny argument i stosuje podstawowe pojęcia.	Uzasadnia opinię argumentem i przykładem, rozpoznaje intencję oraz reaguje z szacunkiem na inne zdanie.	Porównuje stanowiska, ocenia trafność prostych argumentów i świadomie dobiera sposób wypowiedzi.	Prowadzi rzeczową rozmowę, waży racje, modyfikuje argumentację i pomaga osiągnąć porozumienie.

2. ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

Pytanie wiodące: Jak i za pomocą jakich zabiegów wypowiedzi i zjawiska kultury oddziałują na odbiorcę?

ODT.1 | Przedstawia uzasadnioną propozycję odczytania tekstu należącego do literatury lub innej sztuki. | PP IV–VI, 2.1

MODUŁ KULTURA – dotyczy PP IV–VI, 2.1.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: tekst literacki, film, teatr, komiks, muzyka, dzieło plastyczne lub przekaz audiowizualny dostosowany do wieku.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

określa temat lub główną myśl tekstu • formułuje prostą propozycję odczytania • wskazuje element tekstu potwierdzający wniosek
opisuje własną reakcję odbiorczą • odróżnia informację z tekstu od własnej interpretacji

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozmowa o tekście, odpowiedź interpretacyjna, przedstawienie własnego odczytania, uzasadnienie reakcji odbiorczej, rekomendacja dzieła.
- **Wykonanie lub prezentacja:** mini-prezentacja, cytaty lub kadr z komentarzem, mapa myśli, nagranie interpretacji, plakat przedstawiający sens utworu.
- **Analiza materiału:** wybór elementu potwierdzającego wniosek, odróżnienie informacji z tekstu od interpretacji, porównanie dwóch możliwych odczytań.
- **Współpraca:** interpretacja w parze, wspólna mapa sensów, galeria odczytań, tworzenie grupowego banku dowodów z tekstu.
- **Proces uczenia się:** notatka interpretacyjna, poprawa wniosku po dyskusji, samoocena jakości uzasadnienia, wskazanie dowodu, który zmienił sposób odczytania.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Wskazuje bohatera, zdarzenie lub temat i z pomocą formułuje prosty wniosek o tekście.	Samodzielnie określa temat lub główną myśl i podaje jeden element tekstu, który je potwierdza.	Formułuje spójną propozycję odczytania oraz uzasadnia ją przykładem, cytatem, kadrem lub innym elementem dzieła.	Porównuje dwa możliwe odczytania i ocenia, które jest lepiej uzasadnione treścią lub formą tekstu.	Tworzy samodzielną interpretację tekstu odpowiedniego dla klasy IV i trafnie łączy różne elementy dzieła.

ODT.2 | Określa perspektywę i intencję nadawcy, tematykę i problematykę wypowiedzi oraz rozpoznaje zabiegi wywołujące reakcję odbiorcy. | PP IV–VI, 2.2–2.3

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: proste porównanie perspektyw, rozpoznawanie zamiaru nadawcy oraz reakcji: rozśmieszenie, wzruszenie, zaciekawienie, przestraszenie.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

określa, kto mówi i do kogo • rozpoznaje podstawową intencję nadawcy • nazywa temat i prosty problem tekstu
opisuje własne wrażenie i wskazuje jego przyczynę • porównuje dwa sposoby przedstawienia tej samej sytuacji

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** omówienie perspektywy i intencji nadawcy, opis reakcji odbiorcy, porównanie dwóch przekazów, wyjaśnienie źródła emocji.
- **Wykonanie lub prezentacja:** tabela nadawca–intencja–odbiorca, kadr z adnotacją, mini-prezentacja, przekształcenie sceny przez zmianę perspektywy.
- **Analiza materiału:** analiza fragmentu, obrazu lub nagrania, wskazanie zabiegu wywołującego reakcję, porównanie sposobów przedstawienia tej samej sytuacji.
- **Współpraca:** analiza w parze, grupowa mapa perspektyw, uzgadnianie problematyki tekstu, dyskusja o skuteczności zastosowanych środków.
- **Proces uczenia się:** zapis pierwszego i zmienionego odczytania, checklista analizy przekazu, uzasadnienie korekty wniosku po rozmowie lub informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje nadawcę, temat i podstawową emocję wywołaną tekstem, korzystając z pytań pomocniczych.	Samodzielnie określa typową intencję nadawcy i wskazuje element, który rozśmiesza, wzrusza lub budzi napięcie.	Wyjaśnia perspektywę nadawcy, prostą problematykę i związek między zastosowanym zabiegiem a reakcją odbiorcy.	Porównuje perspektywy lub intencje dwóch przekazów i ocenia skuteczność zastosowanych środków.	Twórczo zmienia perspektywę lub sposób przedstawienia sytuacji i uzasadnia, jak zmieni się odbiór tekstu.

2. ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

ODT.3 | Określa elementy świata przedstawionego i specyfikę fikcji oraz rozpoznaje narratora lub podmiot mówiący. | PP IV–VI, 2.4 i 2.8**ZAKRES BAZOWY KLASY IV:** *czas, miejsce, bohaterowie, wydarzenia, fabuła, narrator lub podmiot mówiący; realizm i fantastyka.***KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**ustala czas, miejsce, bohaterów i wydarzenia • porządkuje przebieg zdarzeń • rozpoznaje narratora lub podmiot mówiący
odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych • wyjaśnia podstawową rolę fikcji**MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI***Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** opowiadanie przebiegu zdarzeń, omówienie świata przedstawionego, rozpoznanie narratora lub podmiotu mówiącego, wyjaśnienie różnicy między realizmem a fantastyką.
- **Wykonanie lub prezentacja:** plan wydarzeń, mapa świata przedstawionego, karta bohatera, oś czasu, schemat narratora, tabela realizm–fantastyka.
- **Analiza materiału:** porządkowanie wydarzeń, ustalanie związków przyczynowo-skutkowych, klasyfikowanie elementów realistycznych i fantastycznych, analiza wpływu narratora.
- **Współpraca:** wspólne tworzenie mapy lub osi czasu, podział materiału między członków grupy, wzajemna weryfikacja kolejności i poprawności ustaleń.
- **Proces uczenia się:** korekta planu wydarzeń, porównanie dwóch wersji mapy, samoocena kompletności, uzupełnianie brakujących elementów po informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Z pomocą wskazuje podstawowe elementy świata przedstawionego i rozpoznaje oczywisty element fantastyczny.	Samodzielnie wymienia czas, miejsce, bohaterów i najważniejsze zdarzenia oraz rozpoznaje narratora lub podmiot.	Porządkuje zdarzenia, wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe i odróżnia fikcję realistyczną od fantastycznej.	Analizuje, jak narrator, perspektywa lub element fantastyczny wpływa na sposób przedstawienia wydarzeń.	Przekształca scenę przez zmianę narratora lub konwencji i trafnie wyjaśnia zmianę znaczenia lub nastroju.

ODT.4 | Porównuje i ocenia postępowanie bohaterów, uwzględniając motywy, skutki działań i własne doświadczenia. | PP IV–VI, 2.5**ZAKRES BAZOWY KLASY IV:** *cechy i zachowania postaci, proste motywy, przyczyny i skutki, wartości obecne w tekście.***KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**nazywa cechę bohatera i potwierdza ją zachowaniem • wskazuje przyczynę lub skutek działania • porównuje decyzje bohaterów
formułuje ocenę postępowania • uzasadnia ocenę tekstem lub doświadczeniem**MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI***Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** ocena postępowania bohatera, dyskusja, obrona własnego stanowiska, wywiad z bohaterem, uzasadnienie wyboru wartości.
- **Wykonanie lub prezentacja:** charakterystyka lub karta postaci, list do bohatera, tabela decyzji, mapa konfliktu wartości, scenka z alternatywnym rozwiązaniem.
- **Analiza materiału:** wskazanie motywów, przyczyn i skutków działania, porównanie decyzji postaci, dobór dowodu z tekstu, rozpoznanie niejednoznaczności.
- **Współpraca:** debata, odgrywanie ról, grupowa mapa decyzji, wspólne przewidywanie konsekwencji, ocena koleżeńska uzasadnienia.
- **Proces uczenia się:** zmiana lub doprecyzowanie oceny po analizie dowodów, samoocena argumentacji, refleksja nad własnym doświadczeniem, poprawa wniosku.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Nazywa wybraną cechę lub działanie bohatera i wskazuje związane z nim zdarzenie.	Opisuje postępowanie bohatera, podaje możliwy powód i formułuje prostą ocenę.	Porównuje bohaterów lub ich decyzje, wskazuje przyczyny i skutki oraz uzasadnia ocenę tekstem.	Analizuje konflikt wartości lub niejednoznaczność decyzji i odnosi wniosek do doświadczenia ucznia.	Rozważa alternatywne decyzje bohatera, przewiduje ich konsekwencje i formułuje wyważoną ocenę.

2. ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

ODT.5 | Rozpoznaje środki językowe i zabiegi artystyczne oraz określa ich wpływ na wyobraźnię, emocje, zmysły i sens tekstu. | PP IV–VI, 2.6 i 2.8
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: w klasie IV przede wszystkim: *epitet, porównanie, powtórzenie, wyliczenie, wyraz dźwiękonaśladowczy, rym; metafora* – w zakresie realizowanego programu.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

wskazuje i nazywa poznany środek • podaje przykład z tekstu • wyjaśnia, co środek przedstawia lub podkreśla
 łączy środek z nastrojem lub obrazowaniem • porównuje efekt dwóch wersji wypowiedzi

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** wskazanie i nazwanie środka, omówienie jego funkcji, czytanie interpretacyjne, mini-prezentacja o wpływie języka na odbiorcę.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta środków językowych, komentarz do cytatu, przekształcenie fragmentu, językowy eksperyment, prezentacja dwóch wersji tekstu.
- **Analiza materiału:** analiza wiersza lub prozy, łączenie środka z nastrojem i obrazowaniem, porównanie efektu różnych rozwiązań, ocena trafności użycia środka.
- **Współpraca:** grupowy bank przykładów, wspólna analiza fragmentu, koleżeńskie sprawdzanie nazw i funkcji środków, konsultowanie przeróbki tekstu.
- **Proces uczenia się:** adnotowanie tekstu, poprawa analizy po informacji zwrotnej, porównanie własnej pierwszej i poprawionej interpretacji, samoocena doboru przykładów.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje w prostym przykładzie jeden z poznanych środków i wskazuje jego fragment.	Nazywa środek i opisuje, co przedstawia, podkreśla lub naśladuje.	Wyjaśnia funkcję środka w konkretnym tekście i łączy ją z nastrojem, obrazem lub emocją.	Porównuje działanie kilku środków i ocenia, który z nich silniej wpływa na odbiór.	Świadomie przekształca krótki fragment, dobiera środki do zamierzonego efektu i uzasadnia wybór.

ODT.6 | Interpretuje głosowo wybrany tekst, wykorzystując tempo, intonację, akcent, pauzę i natężenie głosu. | PP IV–VI, 2.7
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *głośne czytanie, recytacja, czytanie z podziałem na role i interpretacja dialogu.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

czyta poprawnie, płynnie i wyraźnie • uwzględnia znaki interpunkcyjne • dobiera tempo, pauzy i intonację
 oddaje głosem sens lub nastrój • poprawia wykonanie po informacji zwrotnej

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** głośne czytanie, recytacja, czytanie z podziałem na role, interpretacja dialogu, uzasadnienie sposobu wykonania.
- **Wykonanie lub prezentacja:** występ, nagranie audio lub wideo, prezentacja fragmentu, interpretacja tekstu z wykorzystaniem tempa, pauzy, akcentu i intonacji.
- **Analiza materiału:** oznaczenie w tekście miejsc pauzy i akcentu, porównanie wariantów wykonania, analiza związku brzmienia z sensem i nastrojem.
- **Współpraca:** czytanie w rolach, próba zespołowa, koleżeńskie wskazówki reżyserskie, wspólne ustalenie sposobu interpretacji sceny.
- **Proces uczenia się:** plan próby, samoocena nagrania, porównanie dwóch wydań, poprawa po informacji zwrotnej, krótka refleksja nad zmianą efektu.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Czyta krótki tekst zrozumiale i respektuje podstawowe znaki interpunkcyjne, czasem z pomocą.	Czyta płynnie, stosuje podstawową intonację i podejmuje próbę recytacji lub czytania roli.	Dobiera tempo, pauzy, akcent i natężenie głosu do sensu oraz nastroju tekstu.	Tworzy spójną interpretację głosową, świadomie różnicuje środki i wyjaśnia wybrane rozwiązania.	Porównuje warianty wykonania, eksperymentuje z interpretacją i wybiera najbardziej przekonującą wersję.

2. ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

ODT.7 | Rozpoznaje i wykorzystuje podstawowe pojęcia oraz cechy gatunków i form omawianych w klasie IV. | PP IV–VI, 2.8

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *opowiadanie, powieść, baśń, legenda i mit; przypowieść – jeżeli została przewidziana w programie klasy IV.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

rozpoznaje gatunek lub formę realizowaną na zajęciach • wskazuje charakterystyczne cechy • potwierdza cechy przykładami z tekstu
porównuje dwie poznane formy • poprawnie stosuje podstawowe pojęcia literackie

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozpoznanie gatunku i uzasadnienie odpowiedzi, omówienie jego cech, porównanie dwóch form literackich, wyjaśnienie funkcji cechy gatunkowej.
- **Wykonanie lub prezentacja:** tabela cech, karta lektury, prezentacja gatunku, quiz z uzasadnieniem, własny krótki tekst wykorzystujący poznane cechy.
- **Analiza materiału:** klasyfikowanie tekstów, rozpoznawanie gatunku po fragmencie, wskazywanie przykładów cech, porównanie gatunków i form.
- **Współpraca:** grupowe sortowanie tekstów, wspólna mapa cech, uzgadnianie kryteriów klasyfikacji, koleżeńska weryfikacja własnego utworu.
- **Proces uczenia się:** checklista cech gatunkowych, korekta klasyfikacji po analizie dowodów, samoocena wykorzystania cech w tekście własnym, uzupełnianie karty po informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje wybraną formę po najbardziej oczywistej cesze, korzystając z podpowiedzi.	Nazywa formę lub gatunek i wskazuje jego podstawowe cechy w znanym tekście.	Porównuje dwie omawiane formy i potwierdza cechy konkretnymi przykładami.	Wyjaśnia funkcję cech gatunkowych i rozpoznaje ich nietypowe lub twórcze użycie.	Samodzielnie klasyfikuje nieoczywisty tekst z zakresu klasy IV lub tworzy krótki utwór świadomie wykorzystujący poznane cechy.

3. ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKA

Pytanie wiodące: Jak porozumiewać się skutecznie, poprawnie i etycznie, świadomie wykorzystując wiedzę o języku oraz zasoby językowe?

JĘZ.1 | Rozpoznaje poznane w klasie IV odmienne i nieodmienne części mowy oraz stosuje poprawne formy wyrazów odmiennych. | PP IV–VI, 3.1 i 3.10

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *kategorie gramatyczne ograniczone do zakresu przyjętego programu klasy IV; nacisk na funkcję form w zdaniu i wypowiedzi.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

rozpoznaje poznane części mowy • odróżnia wyrazy odmienne od nieodmiennych • określa podstawowe kategorie gramatyczne
stosuje poprawne formy w zdaniu • poprawia błędy fleksyjne

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** nazwanie części mowy, objaśnienie wyboru formy gramatycznej, uzasadnienie odmiany, ustne wskazanie i poprawienie błędu.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta klasyfikacji, tabela odmiany, przekształcanie form, quiz językowy, tekst własny z zaznaczonymi przykładami.
- **Analiza materiału:** analiza zdania, porównanie form gramatycznych, określanie poznanych kategorii, rozpoznanie funkcji formy w wypowiedzi.
- **Współpraca:** językowa układanka w parze, wspólna klasyfikacja wyrazów, wzajemna korekta form, uzgadnianie uzasadnienia.
- **Proces uczenia się:** notatnik błędów, porównanie tekstu przed i po korekcie, samoocena rozpoznawania części mowy, plan ćwiczenia trudnych form.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje podstawowe części mowy w prostych przykładach i z pomocą dobiera poprawną formę wyrazu.	Samodzielnie rozpoznaje najczęściej omawiane części mowy i poprawnie stosuje ich typowe formy.	Określa poznane kategorie gramatyczne i świadomie dobiera formy wyrazów do znaczenia zdania.	Porównuje formy gramatyczne, rozpoznaje ich funkcję w wypowiedzi i samodzielnie koryguje błędy.	Elastycznie wykorzystuje poznane formy do zmiany znaczenia lub tonu wypowiedzi, pozostając w zakresie programu klasy IV.

JĘZ.2 | Bada różnice między częściami mowy i częściami zdania oraz buduje wypowiedzenia poprawne logicznie i gramatycznie. | PP IV–VI, 3.3–3.4 i 3.10

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *podmiot, orzeczenie, poznane określenia, zdanie i równoważnik zdania, podstawowe typy wypowiedzeń.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

buduje kompletne i logiczne zdania • rozpoznaje podmiot i orzeczenie • odróżnia część mowy od części zdania
rozróżnia zdanie i równoważnik • przekształca i poprawia błędne wypowiedzenia

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** wyjaśnienie zależności między wyrazami, wskazanie podmiotu i orzeczenia, uzasadnienie przekształcenia zdania, omówienie błędu.
- **Wykonanie lub prezentacja:** budowanie zdań, rozsypanka wyrazowa, schemat lub wykres zdania, przekształcanie wypowiedzeń, korekta krótkiego tekstu.
- **Analiza materiału:** odróżnienie części mowy od części zdania, porównanie konstrukcji, analiza zdania i równoważnika, wykrywanie błędów logicznych lub składniowych.
- **Współpraca:** układanie zdań w parze, grupowe rozwijanie wypowiedzenia, koleżeńska korekta, wspólne uzasadnianie poprawnej konstrukcji.
- **Proces uczenia się:** lista najczęstszych błędów, poprawa zdania po informacji zwrotnej, porównanie wersji, samoocena poprawności i precyzji konstrukcji.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Buduje proste, zrozumiałe zdanie i z pomocą wskazuje podmiot lub orzeczenie.	Samodzielnie buduje poprawne zdania pojedyncze, rozpoznaje ich główne części i odróżnia równoważnik.	Wyjaśnia podstawowe zależności między wyrazami, rozróżnia część mowy i część zdania oraz poprawia konstrukcję.	Porównuje różne sposoby budowy wypowiedzenia, wykrywa błędy logiczne lub składniowe i uzasadnia poprawkę.	Świadomie przekształca zdania w zakresie klasy IV, uzyskując większą precyzję, rytm lub wyrazistość wypowiedzi.

3. ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKA

JĘZ.3 | Wyjaśnia znaczenie wyrazów w kontekście, korzysta ze słowników, wzbogaca słownictwo oraz odróżnia znaczenie dosłowne od przenośnego. | PP IV–VI, 3.2 i 3.5–3.7 oraz 3.10

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *synonimy, antonimy, podstawowe związki frazeologiczne, wyrazy neutralne i wartościujące, proste przenośnie.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

ustala znaczenie wyrazu z kontekstu • korzysta z odpowiedniego słownika • dobiera synonim lub antonim
rozpoznaje znaczenie dosłowne i przenośne • dobiera precyzyjne słownictwo do wypowiedzi

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** wyjaśnienie znaczenia wyrazu w kontekście, uzasadnienie doboru synonimu, omówienie frazeologizmu, wskazanie znaczenia dosłownego i przenośnego.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta leksykalna, mini-słownik, mapa słowa, tekst własny z nowym słownictwem, prezentacja znaczeń wybranego wyrazu.
- **Analiza materiału:** porównanie znaczeń w różnych kontekstach, analiza nacechowania słów, dobór antonimów i synonimów, ocena precyzji słownictwa.
- **Współpraca:** praca ze słownikiem w parze, wspólny bank słów, gra leksykalna, koleżeńskie redagowanie tekstu.
- **Proces uczenia się:** portfolio nowych słów, osobista lista wyrazów, poprawa tekstu przez zmianę słownictwa, samoocena trafności decyzji leksykalnych.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Odczytuje podstawowe znaczenie wyrazu z kontekstu i korzysta ze wskazanego słownika.	Wyjaśnia znaczenie wyrazu, dobiera prosty synonim lub antonim i rozpoznaje oczywistą przenośnię.	Dobiera precyzyjne słownictwo, stosuje poznane frazeologizmy i porównuje znaczenia w dwóch kontekstach.	Analizuje nacechowanie emocjonalne lub stylistyczne i ocenia trafność doboru słów w wypowiedzi.	Twórczo wykorzystuje wieloznaczność i przenośnię oraz świadomie modyfikuje słownictwo do celu i odbiorcy.

JĘZ.4 | Rozpoznaje i stosuje podstawowe pojęcia fonetyczne pomocne w poprawnym czytaniu, dzieleniu wyrazów i wyjaśnianiu pisowni. | PP IV–VI, 3.10

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *głoska i litera, samogłoska i spółgłoska, sylaba; głoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz ustne i nosowe – w zakresie programu klasy IV.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

odróżnia głoskę od litery • dzieli wyrazy na sylaby i głoski • rozpoznaje samogłoski i spółgłoski
rozpoznaje poznane cechy głosek • wykorzystuje wiedzę fonetyczną w czytaniu lub pisowni

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** wyjaśnienie różnicy między głoską a literą, ustne dzielenie wyrazu, nazywanie cech głosek, głośne czytanie.
- **Wykonanie lub prezentacja:** analiza głoskowa i sylabowa, karta fonetyczna, schemat wyrazu, gra lub quiz językowy, nagranie poprawnej wymowy.
- **Analiza materiału:** porównanie wymowy i zapisu, rozpoznawanie samogłosek i spółgłosek, wskazywanie poznanych cech głosek, wyjaśnianie prostych różnic.
- **Współpraca:** analiza wyrazów w parze, wzajemne sprawdzanie podziału, grupowa gra fonetyczna, wspólne wyjaśnianie trudnego przykładu.
- **Proces uczenia się:** karta błędów fonetycznych, poprawa analizy po wskazówce, samoocena, porównanie pierwszego i poprawionego rozwiązania.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Z pomocą odróżnia literę od głoski, wskazuje samogłoskę i dzieli prosty wyraz na sylaby.	Samodzielnie wykonuje podstawową analizę głoskową i sylabową w typowych przykładach.	Rozpoznaje poznane cechy głosek i wykorzystuje je do poprawnego czytania lub wyjaśnienia prostego zapisu.	Porównuje wymowę i zapis wyrazów, wyjaśnia różnice i poprawia błędy wynikające z wymowy.	Samodzielnie stosuje wiedzę fonetyczną w nowych przykładach z zakresu klasy IV i jasno uzasadnia rozwiązanie.

3. ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKA

JĘZ.5 | Stosuje poznane zasady ortograficzne, wykorzystując wiedzę o odmianie i wymowie wyrazów, oraz dokonuje korekty zapisu. | PP IV–VI, 3.8 i 3.10
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: zasady ortograficzne przewidziane w programie klasy IV; praca ze słownikiem i strategię samokontroli.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

stosuje poznane reguły w zadaniach i własnym tekście • uzasadnia pisownię regułą, odmianą lub wymową • korzysta ze słownika ortograficznego
 odnajduje i poprawia własne błędy • sprawdza zapis przed oddaniem pracy

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** uzasadnienie pisowni regułą, odmianą lub wymową, wyjaśnienie poprawki, omówienie sposobu sprawdzenia wyrazu.
- **Wykonanie lub prezentacja:** tekst własny, dyktando diagnostyczne, autodyktando, uzupełnianie luk, korekta, praca ze słownikiem ortograficznym.
- **Analiza materiału:** klasyfikowanie błędów, porównanie wariantów zapisu, dobór reguły, wykorzystanie odmiany lub wymowy do wyjaśnienia pisowni.
- **Współpraca:** koleżeńska korekta według klucza, wspólny bank reguł i przykładów, gra ortograficzna, uzgadnianie sposobu sprawdzenia zapisu.
- **Proces uczenia się:** portfolio najczęstszych błędów, porównanie pierwszej i poprawionej wersji tekstu, plan pracy nad trudnością, samoocena skuteczności strategii.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Stosuje najczęstsze poznane reguły w prostych wyrazach i poprawia błąd po wskazaniu miejsca lub zasady.	Samodzielnie stosuje podstawowe reguły w typowych zadaniach i sprawdza wątpliwy zapis w słowniku.	Wyjaśnia zastosowaną regułę, wykorzystuje odmianę lub wymowę i poprawia większość własnych błędów.	Stosuje poznane zasady w dłuższym tekście, rozpoznaje trudniejsze przypadki z programu klasy IV i prowadzi korektę.	Planuje skuteczną strategię kontroli zapisu, trafnie uzasadnia trudne przykłady z zakresu klasy IV i redaguje tekst.

JĘZ.6 | Stosuje poznane znaki interpunkcyjne w różnych wypowiedzeniach i wykorzystuje je do porządkowania sensu tekstu. | PP IV–VI, 3.9 i 3.10
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: znaki kończące zdanie, przecinek w poznanych sytuacjach, zapis dialogu, cudzysłów, dwukropek i nawias – zgodnie z programem klasy IV.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

stosuje poznane znaki w zdaniach i tekście • poprawnie zapisuje prosty dialog lub wyliczenie • łączy znak z budową i sensem zdania
 czyta zgodnie z interpunkcją • odnajduje i poprawia błędy interpunkcyjne

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** czytanie zgodne z interpunkcją, uzasadnienie zastosowanego znaku, wyjaśnienie różnicy w sensie lub tempie odczytania.
- **Wykonanie lub prezentacja:** zapis dialogu, wyliczenia lub cytatu, dyktando interpunkcyjne, redagowanie i korekta tekstu, prezentacja dwóch wariantów zapisu.
- **Analiza materiału:** porównanie wariantów interpunkcyjnych, łączenie znaków z budową zdania, wykrywanie błędów, analiza wpływu interpunkcji na sens.
- **Współpraca:** wspólna korekta tekstu, czytanie dialogu w parze, uzgadnianie zapisu, koleżeńskie wyjaśnianie zasad.
- **Proces uczenia się:** lista kontrolna znaków, poprawa tekstu po informacji zwrotnej, porównanie wersji, samoocena czytelności i poprawności zapisu.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Stosuje kropkę, pytnik i wykrzyknik w prostych zdaniach oraz poprawia wskazany błąd.	Samodzielnie stosuje podstawowe znaki w typowych wypowiedzeniach i prostych wyliczeniach.	Poprawnie zapisuje dialog lub inny poznany układ i wyjaśnia podstawową funkcję użytych znaków.	Porównuje warianty interpunkcyjne, analizuje ich wpływ na sens lub tempo i samodzielnie redaguje zapis.	Świadomie dobiera interpunkcję w rozbudowanym tekście klasy IV i uzasadnia różnice znaczeniowe.

4. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Pytanie wiodące: Jak za pomocą różnych form wypowiedzi i środków wyrazu przekazywać myśli, emocje i opinie różnym odbiorcom w różnych sytuacjach?

TWO.1 | Tworzy proste notatki w różnych formach, wybiera najważniejsze informacje oraz formułuje pytania i plan odtwórczy tekstu. | PP IV–VI, 4.1–4.2

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: notatka punktowa, plan, tabela, mapa myśli i pytania do jednego źródła; łączenie dwóch prostych źródeł jako rozszerzenie.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

wybiera najważniejsze informacje • odróżnia informacje główne od pomocniczych • porządkuje dane w logicznej kolejności
dobiera czytelną formę notatki • zachowuje zgodność ze źródłem

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** ustne podsumowanie na podstawie notatki, wyjaśnienie sposobu selekcji informacji, odpowiedź z wykorzystaniem planu lub fiszek.
- **Wykonanie lub prezentacja:** notatka punktowa, linearna lub graficzna, mapa myśli, tabela, plan odtwórczy, zestaw pytań, fiszki.
- **Analiza materiału:** wybór informacji głównych, porządkowanie danych, porównanie form notowania, łączenie informacji z dwóch prostych źródeł.
- **Współpraca:** wspólna notatka, porównanie notatek w parze, grupowa synteza fragmentów, wzajemne sprawdzanie zgodności ze źródłem.
- **Proces uczenia się:** poprawa notatki po jej wykorzystaniu, samoocena funkcjonalności, porównanie dwóch wersji, wskazanie elementów pomocnych w zapamiętywaniu.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Z pomocą wybiera najważniejsze informacje i zapisuje je w kilku punktach lub prostym planie.	Samodzielnie sporządza krótką notatkę albo plan, zachowując kolejność i zgodność z tekstem.	Selekcjonuje informacje, dobiera czytelną formę i formułuje trafne pytania do tekstu.	Porównuje dwie proste formy notowania lub dwa źródła i wybiera rozwiązanie najlepiej służące zadaniu.	Projektuje funkcjonalną notatkę do samodzielnego uczenia się lub prezentacji i uzasadnia jej strukturę.

TWO.2 | Komponuje wypowiedzi użytkowe i relacjonujące oraz prostą prezentację multimedialną, dbając o cel, odbiorcę i układ graficzny. | PP IV–VI, 4.3 i 4.7–4.8

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: list tradycyjny i elektroniczny, prosta relacja lub sprawozdanie oraz krótka prezentacja; zakres zgodny z programem klasy IV.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

uwzględnia cel i odbiorcę • zachowuje podstawowe elementy formy • porządkuje informacje
stosuje właściwe formuły i układ graficzny • sprawdza poprawność i czytelność

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** relacja ustna, prezentacja przed odbiorcami, omówienie celu i adresata wypowiedzi, uzasadnienie doboru formy i stylu.
- **Wykonanie lub prezentacja:** list, e-mail, wiadomość, relacja, sprawozdanie, slajd lub prezentacja multimedialna, komunikat w środowisku cyfrowym.
- **Analiza materiału:** porównanie form użytkowych, sprawdzenie kompletności informacji, analiza układu graficznego, ocena dostosowania stylu do odbiorcy.
- **Współpraca:** wspólne przygotowanie prezentacji, redagowanie w parze, podział zadań, informacja zwrotna od odbiorców i koleżeńska korekta.
- **Proces uczenia się:** plan i szkic wypowiedzi, pierwsza i poprawiona wersja, lista kontrolna elementów formy, dokumentowanie zmian po informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Tworzy krótką formę według wzoru i uwzględnia jej podstawowe elementy.	Samodzielnie redaguje typową formę, zachowując cel, odbiorcę i prostą kompozycję.	Dobiera styl i układ graficzny, przekazuje kompletne informacje i stosuje właściwe formuły.	Porównuje możliwe sposoby organizacji wypowiedzi, selekcjonuje materiał i poprawia jej funkcjonalność.	Projektuje skuteczną wypowiedź użytkową lub prezentację dla konkretnej sytuacji i świadomie ocenia jej odbiór.

4. TWORZENIE WYPOWIEDZI

TWO.3 | Formułuje opinię i tworzy krótką wypowiedź argumentacyjną, wspierając stanowisko argumentem i przykładem. | PP IV–VI, 4.4ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *opinia, jeden lub dwa powiązane argumenty, przykład z tekstu lub doświadczenia oraz proste podsumowanie.***KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**jasno formułuje stanowisko • podaje argument związany z opinią • dobiera przykład
porządkuje wypowiedź • rozpoznaje i poprawia słaby element uzasadnienia**MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI***Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** odpowiedź argumentacyjna, dyskusja, mini-debata, prezentacja stanowiska, obrona argumentu i reakcja na zastrzeżenie.
- **Wykonanie lub prezentacja:** akapit argumentacyjny, karta stanowiska, komentarz, list z opinią, krótka prezentacja argumentów.
- **Analiza materiału:** porządkowanie argumentów, dobór przykładu, rozpoznanie opinii i uzasadnienia, ocena trafności oraz siły argumentu.
- **Współpraca:** zespołowy bank argumentów, dyskusja z rolami, wspólne doskonalenie uzasadnienia, koleżeńska informacja zwrotna.
- **Proces uczenia się:** plan wypowiedzi, poprawa słabego argumentu, porównanie szkicu i wersji końcowej, samoocena spójności wywodu.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Wyraża prostą opinię i z pomocą podaje jeden powód.	Formułuje jasne stanowisko i wspiera je jednym trafnym argumentem lub przykładem.	Buduje spójną wypowiedź z co najmniej jednym rozwiniętym argumentem, przykładem i podsumowaniem.	Porównuje trafność argumentów, rozpoznaje nieścisłość i poprawia uzasadnienie.	Tworzy przekonującą wypowiedź odpowiednią dla klasy IV, uwzględnia możliwe zastrzeżenie i świadomie doskonali wywód.

TWO.4 | Opisuje przedmiot, krajobraz, sytuację i przeżycie oraz charakteryzuje postać, wykorzystując znaczące szczegóły. | PP IV–VI, 4.5ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *krótszy opis, opis przeżycia i podstawowa charakterystyka postaci z odwołaniem do zachowania lub tekstu.***KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**wybiera istotne cechy i szczegóły • porządkuje opis • stosuje precyzyjne słownictwo
łączy cechy postaci z działaniami • zachowuje spójność wypowiedzi**MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI***Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** opis ilustracji, miejsca, sytuacji lub przeżycia, prezentacja postaci, ustne uzasadnienie doboru szczegółów.
- **Wykonanie lub prezentacja:** opis przedmiotu, krajobrazu, sytuacji lub przeżycia, charakterystyka, karta postaci, porównanie dwóch postaci.
- **Analiza materiału:** wybór znaczących szczegółów, łączenie cech z działaniami, porównanie punktów widzenia, analiza funkcji słownictwa i kompozycji.
- **Współpraca:** wspólny bank słownictwa, planowanie opisu w parze, koleżeńska ocena według kryteriów, redagowanie wybranego fragmentu.
- **Proces uczenia się:** plan opisu, szkic i wersja poprawiona, samoocena spójności, zaznaczenie zmian wprowadzonych po informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Wymienia podstawowe cechy obiektu lub postaci i tworzy kilka powiązanych zdań.	Tworzy prosty, uporządkowany opis lub charakterystykę, podając cechy i przykłady.	Dobiera znaczące szczegóły, stosuje zróżnicowane słownictwo i łączy cechy postaci z jej działaniami.	Analizuje funkcję szczegółu, punkt widzenia lub nastroj i świadomie poprawia kompozycję opisu.	Twórczo komponuje opis lub charakterystykę w zakresie klasy IV, dobierając język do zamierzonego efektu.

4. TWORZENIE WYPOWIEDZI

TWO.5 | Podejmuje działania twórcze z wykorzystaniem języka i poznanych form, w tym tworzy opowiadanie o spójnej fabule. | PP IV–VI, 4.6–4.8**ZAKRES BAZOWY KLASY IV:** opowiadanie, dialog, historia obrazkowa lub komiks; prosta forma dziennikarska – jeżeli przewiduje ją program klasy IV.**KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**

realizuje temat i polecenie • tworzy początek, rozwinięcie i zakończenie • zachowuje logiczny ciąg wydarzeń
wprowadza opis lub dialog • redaguje tekst po informacji zwrotnej

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI*Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** opowiadanie historii, prezentacja pomysłu na fabułę, czytanie dialogu, omówienie decyzji twórczych.
- **Wykonanie lub prezentacja:** opowiadanie, alternatywne zakończenie, dialog, scenariusz, komiks, historia obrazkowa, storyboard, podcast lub słuchowisko.
- **Analiza materiału:** plan fabuły, porządkowanie zdarzeń, analiza związków przyczynowo-skutkowych, porównanie wersji tekstu, ocena spójności.
- **Współpraca:** wspólne pisanie sceny, grupowy komiks lub nagranie, podział ról w realizacji, konsultowanie pomysłów i koleżeńska redakcja.
- **Proces uczenia się:** kolejne wersje utworu, portfolio redakcyjne, poprawa po informacji zwrotnej, samoocena produktu i sposobu pracy.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Tworzy krótką historię zgodną z tematem i zachowuje podstawową kolejność wydarzeń.	Samodzielnie pisze spójne opowiadanie z początkiem, rozwinięciem i zakończeniem.	Rozwija fabułę, wprowadza opis lub dialog i zachowuje wyraźne związki przyczynowo-skutkowe.	Świadomie komponuje narrację, buduje nastrój lub postać i redaguje tekst na podstawie kryteriów.	Tworzy oryginalny, konsekwentny tekst z zakresu klasy IV, eksperymentuje z formą i trafnie ocenia własne rozwiązania.

5. ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI AUTOREFLEKSJI I TWORZENIE TOŻSAMOŚCI

Pytanie wiodące: Jak wyznawane wartości i role odgrywane w różnych wspólnotach kształtują tożsamość i odpowiedzialność za otaczający świat?

AUT.1 | Opisuje ważne wartości, doświadczenia wspólnotowe i pełnione role oraz rozpoznaje emocje własne i innych. | PP IV–VI, 5.1–5.3 i 5.5

MODUŁ FILOZOFICZNY – dotyczy PP IV–VI, 5.1–5.3.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: rodzina, klasa, szkoła, grupa rówieśnicza i wspólnota lokalna; nazywanie emocji i prostych wartości.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

nazywa emocje i wartości obecne w tekście lub sytuacji • opisuje własną rolę we wspólnocie • odwołuje się do konkretnego przykładu wyjaśnia związek wartości z decyzją • uwzględnia perspektywę innej osoby

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozmowa o wartościach, emocjach i rolach, dyskusja o decyzjach, przedstawienie perspektywy własnej lub bohatera.
- **Wykonanie lub prezentacja:** mapa wartości, karta emocji, notatka refleksyjna, scenka, prezentacja roli pełnionej we wspólnocie.
- **Analiza materiału:** rozpoznanie związku emocji, wartości i decyzji, porównanie perspektyw, analiza prostego konfliktu wartości i konsekwencji wyboru.
- **Współpraca:** wspólne ustalanie zasad klasy, analiza sytuacji w grupie, rozmowa z podziałem ról, formułowanie wspólnego wniosku.
- **Proces uczenia się:** refleksja nad własną rolą, samoocena zachowania języka szacunku, doprecyzowanie stanowiska po rozmowie, zapis zmiany perspektywy.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje podstawową emocję lub wartość i wskazuje sytuację, w której się ujawnia.	Opisuje swoją lub bohatera rolę we wspólnocie i podaje prosty przykład ważnej wartości.	Wyjaśnia związek emocji, wartości i decyzji oraz uzasadnia stanowisko konkretną sytuacją.	Porównuje perspektywy osób, analizuje prosty konflikt wartości i zachowuje język szacunku.	Formułuje samodzielną refleksję odpowiednią dla wieku, przewiduje konsekwencje wyborów i proponuje odpowiedzialne działanie.

AUT.2 | Omawia i ocenia swoje zaangażowanie w uczenie się, korzysta z informacji zwrotnej i planuje kolejny krok. | PP IV–VI, 5.4

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: samoocena konkretnej pracy lub zadania, poprawa i realistyczny plan dalszego działania.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

wskazuje mocną stronę pracy • nazywa trudność • odnosi refleksję do konkretnego dowodu korzysta z informacji zwrotnej • planuje i sprawdza kolejny krok

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozmowa refleksyjna, przedstawienie postępu, nazwanie mocnej strony i trudności, uzasadnienie kolejnego kroku.
- **Wykonanie lub prezentacja:** samoocena, karta celu, dziennik uczenia się, portfolio, lista kontrolna, krótka prezentacja własnego postępu.
- **Analiza materiału:** porównanie kolejnych wersji pracy, rozpoznanie przyczyny błędu, analiza informacji zwrotnej, wybór skutecznej strategii.
- **Współpraca:** ocena koleżeńska, rozmowa z partnerem uczenia się, wspólne ustalanie kryteriów, udzielanie i przyjmowanie informacji zwrotnej.
- **Proces uczenia się:** planowanie, monitorowanie i modyfikowanie działania, dokumentowanie poprawy, realizacja kolejnego kroku, refleksja nad skutecznością zastosowanej strategii.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Po wskazówce nazywa jedną mocną stronę lub trudność i podejmuje prostą poprawę.	Samodzielnie wskazuje, co wykonał poprawnie, co wymaga pracy i wybiera prosty kolejny krok.	Korzysta z informacji zwrotnej, poprawia pracę i wyjaśnia, co pomogło osiągnąć postęp.	Porównuje dowody własnego uczenia się, ocenia skuteczność strategii i planuje dalsze działanie.	Samodzielnie modyfikuje plan uczenia się na podstawie efektów pracy i formułuje trafną autorefleksję.

6. ELEMENTY EDUKACJI MEDIALNEJ

Pytanie wiodące: Jak skutecznie, krytycznie i z dbałością o higienę psychiczną poruszać się w świecie przekazów medialnych i wzmacniać podmiotowość informacyjno-komunikacyjną?

MED.1 | Aktywnie wyszukuje potrzebne informacje, odróżnia fakt od opinii i korzysta z różnych źródeł do poszerzania wiedzy. | PP IV–VI, 6.1–6.3

MODUŁ MEDIALNY – dotyczy PP IV–VI, 6.1–6.3.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: proste wyszukiwanie w książce, słowniku, bezpiecznym zasobie cyfrowym; podstawowe porównanie dwóch źródeł.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

formuluje proste pytanie wyszukiwawcze • odnajduje informację w źródle • odróżnia typowy fakt od opinii
wybiera informacje potrzebne do zadania • podaje nazwę wykorzystanego źródła

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** przedstawienie znalezionej informacji, wyjaśnienie wyboru źródła, odróżnienie faktu od opinii, odpowiedź z odwołaniem do źródła.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta źródła, notatka informacyjna, prosta bibliografia, mini-prezentacja, plakat lub infografika informacyjna.
- **Analiza materiału:** tabela fakt–opinia, porównanie dwóch źródeł, ocena ich przydatności, sprawdzenie zgodności informacji, analiza autora i celu publikacji.
- **Współpraca:** grupowe wyszukiwanie informacji, podział źródeł, wspólne formułowanie wniosków, wzajemne sprawdzanie odwołań.
- **Proces uczenia się:** dziennik wyszukiwania, modyfikowanie hasła lub pytania, zapis kryteriów wyboru źródła, refleksja nad błędnym lub trafnym wynikiem.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Odnajduje wskazaną informację w podanym źródle i z pomocą rozpoznaje fakt lub opinię.	Samodzielnie wyszukuje prostą informację, odróżnia typowy fakt od opinii i zapisuje nazwę źródła.	Porównuje informacje z dwóch prostych źródeł i wybiera te istotne dla zadania.	Oceni przydatność źródła, rozpoznaje podstawową niezgodność i uzasadnia wybór informacji.	Projektuje skuteczny sposób wyszukiwania dla zadania klasy IV, weryfikuje kluczową informację w drugim źródle i wskazuje ograniczenia.

MED.2 | Rozpoznaje, w jaki sposób reklama i inne przekazy wpływają na zachowania oraz decyzje odbiorcy. | PP IV–VI, 6.4

MODUŁ MEDIALNY – dotyczy PP IV–VI, 6.4.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: cel reklamy, przewidywany odbiorca, słowo, obraz i dźwięk jako środki wpływu; codzienne decyzje ucznia.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

określa cel przekazu • wskazuje przewidywanego odbiorcę • rozpoznaje słowo, obraz lub dźwięk służący wpływowi
odróżnia informowanie od zachęcania • wyjaśnia możliwą reakcję odbiorcy

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** omówienie reklamy lub komunikatu, wyjaśnienie sposobu wpływu, dyskusja o decyzjach odbiorcy, uzasadnienie własnej oceny.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta analizy przekazu, prezentacja porównawcza, plakat, nagranie lub projekt odpowiedzialnego komunikatu reklamowego.
- **Analiza materiału:** rozpoznanie celu i odbiorcy, analiza słowa, obrazu i dźwięku, porównanie przekazów, wskazanie środków perswazji i przewidywanego skutku.
- **Współpraca:** zespołowa analiza reklamy, przyjmowanie roli odbiorcy, wspólne projektowanie komunikatu, koleżeńska ocena jego etyczności i skuteczności.
- **Proces uczenia się:** poprawa komunikatu po informacji zwrotnej, samoocena wpływu na odbiorcę, zapis uzasadnienia decyzji, refleksja nad odpowiedzialnością nadawcy.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje reklamę i mówi, do czego zachęca, korzystając z pytań pomocniczych.	Samodzielnie określa cel reklamy i wskazuje prosty środek wpływu, np. hasło, obraz lub muzykę.	Wyjaśnia, jak wybrane środki mogą wpłynąć na odbiorcę i jego codzienną decyzję.	Porównuje dwa przekazy, ocenia ich skuteczność i rozpoznaje uproszczenie lub przesadę.	Projektuje odpowiedzialny komunikat, świadomie dobiera środki perswazyjne i uzasadnia ich etyczne użycie.

6. ELEMENTY EDUKACJI MEDIALNEJ

MED.3 | Stosuje zasady higieny cyfrowej i opisuje zagrożenia wynikające z korzystania z Internetu oraz przeładowania informacyjnego. | PP IV–VI, 6.5

MODUŁ MEDIALNY – dotyczy PP IV–VI, 6.5.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: czas ekranowy, przerwy, koncentracja, sen, równowaga aktywności, przeciążenie informacjami i szukanie pomocy.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

podaje podstawowe zasady higieny cyfrowej • rozpoznaje oznaki przeciążenia lub nadmiernego używania ekranów • proponuje bezpieczną zmianę nawyku
wyjaśnia wpływ ekranów na uwagę, sen lub samopoczucie • wie, do kogo zwrócić się o pomoc

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** wyjaśnienie zasad higieny cyfrowej, omówienie zagrożenia, propozycja sposobu reagowania, wskazanie osoby lub miejsca, w którym można uzyskać pomoc.
- **Wykonanie lub prezentacja:** plan higieny cyfrowej, dziennik czasu ekranowego, plakat lub infografika, scenka problemowa, quiz, prezentacja zasad.
- **Analiza materiału:** analiza przypadku, rozpoznanie skutków przeciążenia informacyjnego, porównanie nawyków, ocena równowagi między aktywnością cyfrową i pozacyfrową.
- **Współpraca:** tworzenie klasowego kodeksu, grupowa scenka, mapa sieci wsparcia, wspólne opracowanie sposobów bezpiecznego reagowania.
- **Proces uczenia się:** monitorowanie nawyków, samoocena, modyfikowanie planu, porównanie danych z kolejnych dni, refleksja nad wpływem zmian na koncentrację i samopoczucie.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Podaje jedną zasadę bezpiecznego korzystania z ekranów i rozpoznaje prostą sytuację przeciążenia.	Wymienia typowe zagrożenia nadmiernego używania ekranów i stosuje podstawowe przerwy lub ograniczenia.	Wyjaśnia wpływ cyfrowych nawyków na uwagę lub samopoczucie i tworzy realistyczny plan zmiany.	Ocenia własne lub opisane nawyki, przewiduje konsekwencje i modyfikuje plan dla lepszej równowagi.	Projektuje przemyślane zasady higieny cyfrowej dla konkretnej sytuacji i uzasadnia je wiedzą oraz obserwacją.

7. PRAKTYKI LEKTUROWE

Pytanie wiodące: W jaki sposób teksty i nawyki lekturowe mogą pomóc zrozumieć siebie i świat?

LEK.1 | Wybiera tekst zgodnie z zainteresowaniami, uzasadnia wybór, planuje proces czytania i dzieli się pierwszymi wrażeniami. | PP IV–VI, 7.1–7.3

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: wybór spośród propozycji nauczyciela i uczniów, realistyczny plan oraz rozmowa czytelnicza.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

wybiera tekst zgodnie z zainteresowaniem lub celem • uzasadnia wybór • planuje etapy czytania
dzieli się pierwszymi wrażeniami • formułuje pytania i monitoruje rozumienie

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** uzasadnienie wyboru tekstu, rozmowa czytelnicza, booktalk, rekomendacja, przedstawienie pierwszych wrażeń i pytań do lektury.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta wyboru lektury, plan czytania, dzienniczek, karta pierwszych wrażeń, nagranie audio lub wideo z rekomendacją.
- **Analiza materiału:** porównanie opisów lub fragmentów książek, rozpoznanie własnych zainteresowań, ocena realności planu, dobór tekstu do celu czytania.
- **Współpraca:** konsultacja czytelnicza, rekomendacja dla partnera, rozmowa w klubie książki, wymiana strategii czytania.
- **Proces uczenia się:** monitorowanie i modyfikowanie planu, samoocena regularności, porównanie oczekiwań z doświadczeniem lektury, zapis skutecznych sposobów utrzymania uwagi.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Wybiera tekst spośród podanych propozycji i krótko mówi, co go zainteresowało.	Uzasadnia wybór, tworzy prosty plan czytania i opisuje pierwsze wrażenie.	Samodzielnie planuje czytanie, formułuje pytania i łączy wrażenia z konkretnymi elementami tekstu.	Modyfikuje plan, monitoruje rozumienie i porównuje oczekiwania z doświadczeniem lektury.	Świadomie dobiera tekst do celu, analizuje własne nawyki i przedstawia trafnie uzasadnioną rekomendację.

LEK.2 | Czyta w roku szkolnym co najmniej cztery dłuższe teksty literackie i wykorzystuje ich znajomość w rozmowie oraz zadaniach. | PP IV–VI, 7.4

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: co najmniej 4 dłuższe teksty rocznie, dobrane do możliwości i zainteresowań; tematy bliskie doświadczeniom uczniów.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

wykazuje znajomość najważniejszych wydarzeń i postaci • odwołuje się do konkretnego fragmentu • dzieli się opinią o lekturze
łączy problem tekstu z doświadczeniem lub innym utworem • systematycznie realizuje ustalony plan czytania

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozmowa o lekturze, odpowiedź ustna, udział w dyskusji, rekomendacja, wypowiedź interpretacyjna oparta na znajomości tekstu.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta lub dzienniczek lektury, projekt, prezentacja, zadanie twórcze, quiz z uzasadnieniem, krótka recenzja.
- **Analiza materiału:** analiza fragmentu, porównanie bohaterów lub motywów, dobór cytatu lub przykładu, porządkowanie wydarzeń, formułowanie wniosków.
- **Współpraca:** krąg lekturowy, dyskusja w grupie, wspólny projekt, podział ról i materiału, koleżeńskie sprawdzanie zgodności z tekstem.
- **Proces uczenia się:** harmonogram czytania, zapis postępu, samoocena rozumienia, notowanie pytań i trudności, refleksja nad zastosowaną strategią lekturową.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Odtwarza najważniejsze wydarzenia lub informacje z przeczytanego tekstu, korzystając z pytań pomocniczych.	Samodzielnie przedstawia głównych bohaterów i wydarzenia oraz formułuje prostą opinię o lekturze.	Odwołuje się do konkretnych fragmentów, wyjaśnia wybrany problem i uzasadnia własne wrażenia.	Porównuje problemy, bohaterów lub rozwiązania z dwóch tekstów i ocenia ich znaczenie dla odbiorcy.	Twórczo wykorzystuje znajomość lektury w samodzielnym projekcie lub interpretacji, zachowując zgodność z tekstem.

7. PRAKTYKI LEKTUROWE

LEK.3 Poznaje teksty i zjawiska kultury przewidziane dla klas IV–VI w zakresie rozłożonym na klasę IV w programie nauczania. PP IV–VI, 7.5–7.7 oraz doświadczenia edukacyjne ZAKRES BAZOWY KLASY IV: <i>wybrane fragmenty Biblii, mity, baśnie i legendy, utwory narracyjne, liryczne i patriotyczne oraz film, teatr, malarstwo, rzeźba, muzyka i komiks – zgodnie z programem klasy IV.</i>				
KRYTERIA SUKCESU – uczeń: rozpoznaje rodzaj poznanego tekstu lub dzieła • przedstawia jego główną treść lub temat • wskazuje znaczenie kulturowe w zakresie omawianym na zajęciach porównuje dwa teksty lub różne sztuki • wykorzystuje doświadczenie kulturalne w wypowiedzi lub projekcie				
MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI <i>Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:</i> • Wypowiedzi ustne: omówienie tekstu lub dzieła, relacja z wydarzenia kulturalnego, prezentacja motywu, rozmowa o podobieństwach między różnymi sztukami. • Wykonanie lub prezentacja: projekt lekturowy, komiks, scena, słuchowisko, podcast, plakat, wystawa, zwiastun, prezentacja lub portfolio doświadczeń kulturalnych. • Analiza materiału: porównanie tekstu literackiego, filmu, obrazu lub muzyki, interpretacja motywu, rozpoznanie środków wyrazu, łączenie informacji z różnych dzieł. • Współpraca: zespołowa realizacja sceny lub projektu, podział ról, wspólne przygotowanie wystawy, dyskusja o odbiorze dzieła i uzgadnianie interpretacji. • Proces uczenia się: plan projektu, dokumentowanie etapów, samoocena i ocena koleżeńska, poprawa produktu, refleksja nad tym, czego uczeń nauczył się dzięki doświadczeniu kulturalnemu.				
2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje omawiany tekst lub dzieło i odtwarza jego podstawową treść albo temat.	Samodzielnie przedstawia najważniejsze informacje i wskazuje jedną cechę lub wartość poznanego tekstu kultury.	Łączy tekst z kontekstem omawianym na lekcji, porównuje go z innym utworem lub dziełem i uzasadnia wniosek.	Analizuje podobieństwa i różnice między sztukami lub tradycjami oraz ocenia ich wpływ na odbiorcę.	Twórczo przetwarza poznany tekst lub doświadczenie kulturalne w projekcie właściwym dla klasy IV i uzasadnia decyzje.

Uzasadnienie skali procesów poznawczych

- 2 – ROZUMIENIE: uczeń rozpoznaje sens poznanych treści, opisuje je, wyjaśnia własnymi słowami lub podsumowuje, zwykle w zadaniu o ograniczonej złożoności i – gdy jest to potrzebne – przy wsparciu nauczyciela.
- 3 – ZASTOSOWANIE: uczeń wykorzystuje poznaną wiedzę lub umiejętność w typowej sytuacji, wykonuje zadanie według znanej procedury i stosuje reguły w praktyce.
- 4 – ANALIZOWANIE: uczeń samodzielnie porządkuje elementy, porównuje je, dostrzega zależności i formułuje wnioski na podstawie tekstu, materiału lub wykonanego zadania.
- 5 – OCENIANIE: uczeń dokonuje oceny według określonych kryteriów, uzasadnia stanowisko, weryfikuje rozwiązanie lub źródło oraz świadomie poprawia własną pracę.
- 6 – TWORZENIE: uczeń projektuje, modyfikuje lub tworzy spójne rozwiązanie, łącząc poznane wiadomości i umiejętności w nowej sytuacji, pozostającej w zakresie programu klasy IV.

• Nazwy poziomów pochodzą ze zrewidowanej taksonomii Blooma i w dokumencie wskazują dominujący proces poznawczy. Nie są gotową skalą ocen zapisaną w podstawie programowej ani nie oznaczają, że na danej ocenie występuje wyłącznie jeden rodzaj działania. O poziomie osiągnięcia decydują łącznie: poprawność, samodzielność, kompletność, złożoność zadania, jakość uzasadnienia i powtarzalność dowodów. Przyjęta skala powinna pozostawać zgodna ze statutem szkoły i realizowanym programem nauczania.

Mapa odniesień do podstawy programowej

Obszar	Karty w dokumencie	Odniesienie PP IV–VI
Komunikacja	KOM.1–KOM.4	1.1–1.9
Odbiór tekstów kultury	ODT.1–ODT.7	2.1–2.8
Świadomość języka	JĘZ.1–JĘZ.6	3.1–3.10
Tworzenie wypowiedzi	TWO.1–TWO.5	4.1–4.8
Autorefleksja i tożsamość	AUT.1–AUT.2	5.1–5.5
Edukacja medialna	MED.1–MED.3	6.1–6.5
Praktyki lekturowe	LEK.1–LEK.3	7.1–7.7 + doświadczenia edukacyjne